

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Strus

w sprawie ze skargi strony pozwanej - N.(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 10 marca 2006 r., sygn. akt II Ca (...);

w sprawie z powództwa J. W., J. W., M. W. i M. W.

przeciwko N.(...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O., A. J. i M. P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 lipca 2008 r.,

odrzuca skargę.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w L. postanowieniem z 10 marca 2006 r. odrzucił przedstawioną do rozpoznania apelację pozwaną N.(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w O. oraz pozwanych będących osobami fizycznymi, uznając, że apelacja nie spełniała wymagań formalnych takiego środka odwoławczego, ponieważ nie określono w niej zakresu żądanej zmiany zaskarżonego wyroku. Jak stwierdził Sąd drugiej instancji „wniosek o uchylenie wyroku nie był w treści apelacji formułowany”, a wymagania ustawowego nie spełnia żądanie „wyłącznie oddalenia powództwa”, które wskazuje rodzaj postulowanego rozstrzygnięcia, a nie zakres żądanej zmiany. Skarżący nie określił bowiem, czy żąda oddalenia powództwa jako całości, czy jego części. Według zapatrywania Sądu *meriti* zakres żądanej zmiany nie może być przez sąd wyprawiany z porównania wskazanego zakresu zaskarżenia i treści orzeczenia

zaskarżonego apelacją. Sąd Okręgowy wsparł argumentację przez odwołanie się do sankcji ustanowionych w art. 370¹ k.p.c. i na podstawie tego przepisu oraz art. 373 zdanie pierwsze k.p.c., orzekł jak wyżej wskazano.

Skargę od tego postanowienia wniosła pozwana N.(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w O.. Wskazując jako naruszone przepisy art. 368 § 1 pkt 5, art. 370¹ i art. 130 § 1 k.p.c., domagała się stwierdzenia niezgodności z nimi zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Nie można byłoby odmówić trafności argumentacji skarżącej, gdyby skarga spełniała wymagania formalne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. Tymczasem pozwana, trafnie podważając wykładnię i zastosowanie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c., pominęła obowiązek uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia o odrzuceniu ich apelacji, wynikający z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Nie budzi wątpliwości *ratio legis* wprowadzenia instytucji prawa procesowego pn. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jako instrumentu realizacji odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody określone w art. 417¹ § 2 k.c. Wprowadzenie do systemu prawa oraz postępowania cywilnego tej instytucji było konieczne ze względu na konstytucyjną zasadę odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działanie organów władzy publicznej, w tym również sądów. Postępowanie uregulowane w przepisach art. 424¹ - 424¹² k.p.c. jest zatem etapem dochodzenia odszkodowania, a ponieważ angażuje Sąd Najwyższy w postępowania dotyczące wielu spraw, często o małej wartości przedmiotu sporu lub motywowanych przesłankami subiektywnymi, zachodziła konieczność stworzenia reguł selekcji rozpoznawanych spraw. Kryterium przyjętym w ustawie stało się m.in. uprawdopodobnienie istnienia szkody, związanej ściśle z wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie, ponieważ jak wyżej już stwierdzono, jedynym celem tego postępowania jest umożliwienie merytorycznego rozpoznania w przyszłości żądania przyznania odszkodowania. Dobór środków służących tej selekcji należy do kompetencji ustawodawcy, poddanego kontroli pod względem zgodności aktów normatywnych z aktami wyższego rzędu. Wyroki Trybunału Konstytucyjnego dotyczące przepisów stosowanych wprost lub pośrednio do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem (np. wyrok TK z 1 kwietnia 2008 r. sygn. SK 77/06, Dz. U. Nr 59, poz. 367, dotyczący zakresu przedmiotowego skargi oraz wyrok TK z 1 lipca 2008 r., sygn. SK 40/07 dotyczący wymogów formalnych skargi kasacyjnej, a także wyrok z 20 maja 2008 r.

sygn. P 18/07 dotyczący rygorów formalnych w postępowaniu apelacyjnym) wskazują, że niektóre rygory ustawowe były nadmierne lub zbędne w stosunku do standardów ochrony należnej osobom, które poniosły szkodę wskutek niezgodnych z prawem działania organów władzy publicznej (art. 77 ust. 1 Konstytucji). Kontrola prawa rangi ustawy nie należy jednak do władzy sądowniczej, ponieważ sędziowie zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji podlegają ustawom, co nakłada na nich uprawnienie do interpretacji i obowiązek stosowania norm wynikających z ustaw. W tych ramach Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do zmiany lub uchylecia zaskarżonego, prawomocnego orzeczenia. Powracając do obowiązku uprawdopodobnienia szkody należy zauważyć, że obowiązkowe zastępstwo stron przez wyspecjalizowanych prawników w postępowaniu przed Sądem Najwyższym usprawiedliwiało nałożenie na skarżących obowiązku przytoczenia okoliczności i dowodów (choćby w mniejszym stopniu sformalizowanych) wskazujących na celowość merytorycznego rozpoznawania skargi, jako etapu postępowania o odszkodowanie. Wykonanie tego obowiązku, odpowiadającego kwalifikacjom pełnomocników uprawnionych do wnoszenia skarg, opatrzone zostało jednoznacznie surową sankcją odrzucenia skargi (art. 424^b § 1 k.p.c.). Istniejące uchybienie konstrukcyjne skargi i konieczność odrzucenia (art. 424^b § 1 k.p.c.) nie pozwala na jej merytoryczną ocenę.

Na marginesie tej sprawy wypada zwrócić uwagę na błędną interpretację art. 368 § 1 k.p.c. dokonaną przez Sąd orzekający postanowieniem, przeciw któremu skierowana została skarga. W rozpoznawanej sprawie pozwana zaskarżyła wyrok sądu pierwszej instancji w całości, przytoczyła zarzuty i powołując się na te zarzuty wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i wyłącznie (podkreślenie zawarte w apelacji) oddalenie powództwa.

Sformułowanie „oddalenie powództwa” było jednoznaczne i nie pozostawiało wątpliwości, co do zakresu żądanej zmiany, spełniało zatem wymaganie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. Podobną zwięzłość spotyka się w tymże kodeksie, a przecież formuła ustawowa „oddala apelację” nie budziła i nie budzi wątpliwości co do zakresu rozstrzygnięcia. Dopiero jego ograniczenie wymaga rozwinięcia zwrotu ustawowego i zaznaczenia zakresu zmiany lub uchylecia; dlatego wymaganie, aby skarżący dodawał okolicznik „w całości” przy żądaniu zmiany przez oddalenie powództwa nie wynika z wymienionego wyżej przepisu.